

พัฒนาการกีฬาและนวัตกรรมการนโยบายสาธารณะของจังหวัดบุรีรัมย์

ณ กาล ธนชิต¹ จอมเดช ตรีเมฆ²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาที่มาและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (2) ศึกษาวัฒนธรรมนโยบายสาธารณะกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และ (3) ศึกษานโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬากับประโยชน์ ด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 12 คน สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เลือกตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า (1) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬามีที่มาจากแนวคิดพัฒนาการกีฬา (2) ช่วยแบ่งเบาภาระการสาธารณสุข ส่งเสริมการสร้างอาชีพ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง และ (3) ส่งผลกระทบด้านท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และขยายผลสู่วัฒนธรรมนโยบายสาธารณะ เมืองกีฬา “บุรีรัมย์โมเดล” เพื่อสร้างพัฒนาอย่างยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจระดับจังหวัดและระดับประเทศ

คำสำคัญ: พัฒนาการกีฬา; นวัตกรรม; การท่องเที่ยวเชิงกีฬา; เมืองกีฬา; บุรีรัมย์โมเดล

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

ณ กาล ธนชิต และจอมเดช ตรีเมฆ. (2565). พัฒนาการกีฬาและนวัตกรรมการนโยบายสาธารณะของจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 12(3), 835-848.

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต
52/347 ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 12000, ประเทศไทย
อีเมล: nakarnthanachit@yahoo.com

² วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

The Development of Sports and the Innovation of Public Policy of Buriram Province

Nakarn Thanachit¹ Jomdet Trimek²

Abstract

This research article aim to study (1) the concept and background of sports tourism, (2) the innovation of public policy and the sports tourism policy, and (3) the sports tourism policy and its benefits to tourism, economy, and culture. The study was conducted using a qualitative research method with an in-depth interview of 12 informants' Informal interview, selecting a specific sample group purposive sampling, and analyzing the data by typological analysis.

The results were as follows: (1) Sports tourism policy is derived from the concept of sports development, (2) help relieve the burden of public health promote career building and the development of urban infrastructure and, (3) The effect on tourism, economy, and culture and contributed to the formation of the Sports City "Buriram Model" to the innovation of public policy to create sustainable development in order to drive the economy at the provincial and national level.

Keywords: Sports Development; Innovation; Sports Tourism; Sports City; Buriram Model

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Thanachit, N., & Trimek, J. (2022). The development of sports and the innovation of public policy of Buriram province. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 12(3), 835-848.

¹ Doctor of Philosophy Program in Leadership in Society, Business and Politics, Rangsit University
52/347 Phahonyothin Road, Lak Hok, Mueang Pathum Thani, Pathum Thani 12000, Thailand
Email: nakarnthanachit@yahoo.com

² College of Social Innovation, Rangsit University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พัฒนาการกีฬา คือ ปรากฏการณ์ เรื่องราว การกีฬาไทยที่เกิดขึ้นภายในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ชนิดกีฬา โครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนกีฬาอาชีพสร้างรายได้ องค์กรกีฬาของรัฐ คำว่า กีฬา (sports) พบความหมายที่เก่าแก่ที่สุดที่ประมาณปี ค.ศ. 1300 คำว่ากีฬา (sport) ศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ หมายถึง “นันทนาการ” หรือ สนุกที่จะทำ (take pleasure in) ความหมายที่เก่าแก่ที่สุดในภาษาอังกฤษ แปลว่า “สิ่งใดๆ ที่มนุษย์พบว่า น่าขบขันหรือเพลิดเพลิน เป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนาน กีฬาเครื่องสำอางความเป็นนักสู้ และเป็นบ่อเกิดแห่งสุขภาพร่างกายที่ดี กีฬามีหลายระดับด้วยกัน ในระดับโลกมหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดหรือกีฬาระดับโลก โอลิมปิกถูกจัดขึ้นในปี ค.ศ. 746 กีฬาระดับภูมิภาค กีฬาเอเชียนเกมส์ มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันจากทั่วทั้งภูมิภาคเอเชีย กีฬาซีเกมส์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือซีเกมส์ โดยการแข่งขันครั้งหนึ่งรวมแล้วประมาณ 3-5 ประเทศ เท่านั้น สำหรับพัฒนาการกีฬาในประเทศไทย มีความโดดเด่นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ห้า ได้มีพระราชโองการนำรูปแบบการเล่นกีฬาของตะวันตกมาเผยแพร่ในเมืองไทยเพื่อสนับสนุนในการใช้กีฬาสร้างเสริมสุขภาพให้กับพลเมือง เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การเล่นกีฬาทำให้สังคมเราก้าวเข้าสู่ความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ดังที่ Panarut (2014, p. 34) ได้กล่าวว่า การเล่นกีฬานอกจากจะทำให้ร่างกายแข็งแรง ยังสร้างระเบียบวินัยให้กับคน การเล่นกีฬาจึงเป็นการร่วมกันผลิตโลกทัศน์ของเมืองไทย ด้านโครงสร้างพื้นฐานมีการสร้างสนามกีฬาแบบตะวันตก เพื่อไว้เป็นที่พบปะสังสรรค์สมาคมกันของผู้คน Weed (2008, p. 7) ได้กล่าวว่า สนามกีฬาเป็นสัญลักษณ์ความเจริญของชาติบ้านเมือง การใช้กีฬาเพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ สู่กีฬาระดับอาชีพสร้างรายได้ให้กับ

ผู้เล่น และเพื่อให้การบริหารจัดการกีฬาไทยมีความเรียบร้อยเป็นระบบ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ จึงได้การจัดตั้งหน่วยงานองค์กรกีฬาของรัฐขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นเป็นกระทรวงหลักในการดำเนินนโยบายด้านกีฬาในประเทศไทย พัฒนาการกีฬาจึงเปรียบเสมือน “เข็มทิศ” ที่ถูกนำมาเป็นแนวทางของยุทธศาสตร์ใช้กีฬาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อผลักดันระบบเศรษฐกิจ นโยบายนั้นมีชื่อว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) ขณะที่ Weed (2008) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้นคือการสร้างผลกำไรตอบแทนทั้งทางด้านเศรษฐกิจหรือสังคม การท่องเที่ยวและกีฬาเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ประกอบด้วยการเล่นกีฬาเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ รวมทั้งการเข้าชมการแข่งขันกีฬาควักกันไป การท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้รับความนิยมในระดับโลกตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1971 ให้มีความสำคัญในเรื่องการออกกำลังกายเพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริม แหล่งท่องเที่ยว โดยในประเทศไทยได้ผลักดันนโยบายนี้อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมช่วง พ.ศ. 2560 ใช้กีฬาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวของจังหวัดและประเทศ สู่การเป็นศูนย์กลางการพัฒนา กีฬาแบบครบวงจร มีการจัดกิจกรรมกีฬาประเภทมาราธอน ปั่นจักรยาน และมวยไทย สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ จำนวน 21,003 ล้านบาท มีนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวนกว่า 3 ล้านคน นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ขยายผลสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับจังหวัด คือ เมืองกีฬา “Sport City” หรือบุรีรัมย์โมเดล

นอกจากนี้ Smith (2005) กล่าวว่า เมืองกีฬา เป็นกระบวนการปรับปรุงภาพลักษณ์ของเมือง เมืองกีฬาได้เปลี่ยนแปลงจังหวัดบุรีรัมย์ จากเมือง

ที่เจียบเหงา ไร่ผู้คน กลายเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา ในระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 ผลิตภัณฑ์มวลรวมก่อนที่จะมีบุรีรัมย์อยู่ในเตี้ยก่อนข้างตำราๆ จำนวน 41,368 ล้านบาท หลังจากเริ่มตั้งทีมฟุตบอล ผลิตภัณฑ์มวลรวมของบุรีรัมย์กลับพุ่งทะยานไปกว่า จำนวน 67,388 ล้านบาท แหล่งท่องเที่ยวบุรีรัมย์ได้รับการเผยแพร่จากสายตาชาวต่างประเทศ เกิดความเจริญกับจังหวัด ทั้งการคมนาคม ถนน ร้านอาหาร และโรงแรม ต่างก่อตัวขึ้นในบุรีรัมย์โดยมีกีฬาเป็นจุดเริ่มต้น โดยการเกิดขึ้นของบุรีรัมย์โมเดลคือ “นวัตกรรมนโยบายสาธารณะ” หรือกิจกรรมในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับจังหวัดและประเทศให้มั่นคงต่อไป นอกจากนี้ Mulgan (2006) ได้กล่าวถึงคำว่า นวัตกรรม คือ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการกีฬาและนวัตกรรมนโยบายสาธารณะของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เชิงกีฬา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
2. เพื่อศึกษานวัตกรรมนโยบายสาธารณะกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
3. เพื่อศึกษานโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬากับประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดพัฒนาการกีฬา แนวคิดนโยบายสาธารณะ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และ แนวคิดนวัตกรรม
2. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง ผู้วิจัยได้

กำหนดแนวทางการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพและผลกระทบ ของนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและเมืองกีฬา และ กลุ่มที่ 2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬารวมทั้งสองกลุ่ม จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดให้พื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่หลักในการเก็บข้อมูลเรื่องนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและเมืองกีฬา

4. ขอบเขตด้านเวลา มีระยะเวลาการดำเนินการวิจัยระหว่าง วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงที่มาและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
2. เพื่อทราบถึงนวัตกรรมนโยบายสาธารณะกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
3. เพื่อทราบถึงนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬากับประโยชน์ ด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพัฒนาการกีฬา

Priyakorn (1995, p. 5) ได้กล่าวถึงแนวคิดคำว่า “พัฒนา” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Development” โดยจากศัพท์หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทีละน้อย ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เจริญขึ้น ดังนั้น คำว่า “พัฒนาการกีฬา” จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อยของรูปแบบ แนวคิด องค์ความรู้ และบริบทของกีฬาที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของสังคม กีฬาในอดีตนั้นแนวคิดต่างจากปัจจุบัน ในอดีตผู้ที่จะเล่นกีฬาเป็นคนที่ทำตัวเป็นศูนย์กลาง

แห่งจักรวาล เป็นผู้มิบัญญัติว่ามี กำลังวังชา มนุษย์
ทั่วๆ ไปไม่อาจทัดทานได้ (Panarut 2014, p. 27)
ดังนั้น บริบทการกีฬาในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัยและสมัย
อยุธยา คือ สิ่งที่ถูกติดกับความเชื่อ เป็นการละเล่นและ
ความสนุกสนาน รูปแบบสอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิต
เช่น การแข่งเรือพาย การต่อมวย การชนไก่ และ การ
ฟันดาบ แต่เมื่อล่วงเข้ากรุงรัตนโกสินทร์ สมัยพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แนวคิดทางการ
กีฬาได้เปลี่ยนไปสู่ความมีเหตุผลมากขึ้น นอกจากนี้
Panarut (2014, p. 28) ได้กล่าวว่าใน สมัยพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กีฬาแยกพื้นที่ออก
จากความศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ได้มีการใช้กีฬาเพื่อ
สร้างวินัยให้กับพลเมืองของไทย ผู้จะเล่นกีฬาได้ต้องขึ้น
อยู่กับวินัย ความอดทนในการฝึกซ้อม โดยกีฬาที่ได้รับ
ความนิยมในช่วงเวลานั้นคือ การวิ่ง การกระโดดไกล
รวมไปถึงการปั่นจักรยานด้วย สถานที่หรือโครงสร้าง
พื้นฐาน พ.ศ. 2433 ได้มีการสร้างสนามกีฬาแบบชาว
ตะวันตก ในรูปแบบสนามครบวงจรในชื่อ “ราชกรีฑา
สโมสร” เพื่อเป็นสถานที่สำหรับออกกำลังกาย พร้อม
ด้วยสระว่ายน้ำ สนามม้า ห้องรับประทานอาหาร และ
จัดเลี้ยง สำหรับพักผ่อนและสังสรรค์ เช่นเดียวกับ
Weed (2008, p. 7) ได้กล่าวว่า สนามกีฬาคือความเป็น
เอกลักษณ์ของความเจริญ และ Cha (2008) กล่าวว่า
กีฬาทำให้บ้านเมืองเกิดการพัฒนาและความเจริญใน
ประเทศ ในปี พ.ศ. 2437 ได้มีการประชาสัมพันธ์เพลง
กราวกีฬา ขึ้นเพื่อปลูกฝังและรณรงค์การเล่นกีฬาใน
สังคมไทยให้กว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการส่งเสริม
การเข้าร่วมแข่งขันในระดับนานาชาติสู่กีฬาอาชีพ
สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับประเทศ นักกีฬาไทยได้
เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ในปี พ.ศ. 2495 และ
คว้าเหรียญรางวัลได้ จำนวน 9 เหรียญทอง ในประเภท
กีฬามวยและยกน้ำหนัก ในปี พ.ศ. 2507 ได้มีการจัด
ตั้งองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อ.ส.ก.ท.)
และในช่วงปี พ.ศ. 2509 เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีความ

เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การกีฬา และได้นำองค์
ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้ให้เกิดประโยชน์
ต่อวงการกีฬาไทย ในปี พ.ศ. 2510 พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเข้าร่วมการแข่งขัน
ซีเกมส์ในประเภทกีฬาเรือใบ ทรงได้รับรางวัลชนะเลิศ
เหรียญทองในการแข่งขันครั้งนั้น ในปี พ.ศ. 2514
รัฐบาลได้มีนโยบายการทูตป้องกัน เพื่อส่งเสริมความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนโดยการ
ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขัน ดังที่ Cha (2013, pp.
1176-1177) ได้กล่าวว่า กีฬาเป็นเครื่องมือทางการทูต
ที่รียอรัตรความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน วันที่
17 ตุลาคม พ.ศ. 2528 มีการจัดตั้งหน่วยงานการกีฬา
แห่งประเทศไทย หรือ กกท. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง
ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับเรื่องกีฬาในด้านต่างๆ ทั้ง
ในระดับการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ กีฬาคนพิการ ในปี
พ.ศ. 2541 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน
มหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 โดยประเทศไทย
คว้าเหรียญทองรวมได้ถึง จำนวน 90 เหรียญ มีคำขวัญ
ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งนั้นว่า “มิตรภาพไร้
พรมแดน” และ วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้มีการ
จัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้น และแนวคิด
พัฒนาการกีฬาได้ถูกนำมาเป็นเข็มทิศให้กระทรวงการ
ท่องเที่ยวและกีฬา นำมากำหนดนโยบายการท่องเที่ยว
เชิงกีฬา เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเศรษฐกิจ และ
วัฒนธรรม ของจังหวัดและประเทศต่อไป

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

นอกจากนี้ Turco, Riley, and Swart (2002,
p. 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การ
ท่องเที่ยวเพื่อมีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมกีฬาที่ได้กำหนด
ไว้ทั้งการมีส่วนร่วมเพื่อการแข่งขัน ความบันเทิง เพื่อ
การศึกษา หรือเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ หัวใจ
สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา คือ การสนับสนุน
การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ให้กับประเทศและเป็นการ

รณรงค์ให้ประชาชนให้มาสนใจ ใส่ใจในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นกิจกรรมที่เน้นความตื่นตัว ได้รับประสบการณ์ และความรู้จากการเล่นกีฬา จึงนิยมจัดกิจกรรมทั้งในเมืองและต่างจังหวัด โดยใช้สถานที่ต่างๆ เป็นสื่อกลางในการเรียกแขก เช่น ทะเล ภูเขา โบราณสถาน เป็นต้น ทำให้สภาพแวดล้อมในที่ต่างๆ ได้รับการดูแลเพื่อไว้ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยจะเน้นกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้แบบบุคคลและแบบกลุ่ม การท่องเที่ยวและกีฬาแบ่งเป็นสองลักษณะด้วยกัน คือ เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง (active) และเข้าร่วมกิจกรรมกีฬานิตต่างๆ (passive) โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญ

แนวคิดนโยบายสาธารณะ

Easton (1971) ให้ความหมายนโยบายสาธารณะว่าหมายถึงการจัดสรร ผลประโยชน์ หรือสิ่งที่มีคุณค่าระหว่างปัจเจกชน และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในระบบสังคม การเมือง โดยนโยบายสาธารณะได้มีวิวัฒนาการและรูปแบบแตกต่างออกไปในแต่ละยุคตั้งแต่ก่อนปี ค.ศ. 1960 ที่มีการกำหนดรูปแบบไม่ชัดเจนนัก แต่ทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจนปี ค.ศ. 1960-1970 นโยบายสาธารณะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ Dye (1984, pp. 23-24) ให้ความสำคัญการศึกษา นโยบายสาธารณะ กระบวนการและพฤติกรรม (process and behavioral) การระบุปัญหา การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการประเมินผล เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 1970 ถึงปัจจุบัน นโยบายเป็นการศึกษาตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นระบบ (system) มากขึ้นโดยเน้นการศึกษาสาเหตุของนโยบาย (causes) ผลกระทบของนโยบาย (policy effect) ประสิทธิภาพของนโยบาย (policy effectiveness) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาถือเป็นนโยบายในรูปแบบยุคที่สาม

มุ่งเน้นสาเหตุ ประสิทธิภาพ และ ผลกระทบของนโยบาย โดยนโยบายท่องเที่ยวเชิงกีฬาก่อให้เกิด ประสิทธิภาพ (policy effectiveness) ดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง กิจกรรมกีฬานันทนาการ คือ การเล่นกีฬาเพื่อการออกกำลังกายเสริมสร้างสุขภาพ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ส่งเสริมกีฬานิตต่างๆ เช่น การวิ่งและปั่นจักรยาน ที่เป็นการออกกำลังกายประเภทแอโรบิก กล่าวคือ ใช้แรงไม่มาก แต่ใช้ระยะเวลาเพื่อให้ร่างกายเกิดการเผาผลาญ เมื่อร่างกายเกิดการเผาผลาญจึงหมายความว่า ร่างกายเราจะแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บแทรกซ้อน นอกจากนั้น Chanpongsri (2018, p. 20) ได้กล่าวว่า กิจกรรมวิ่งถนน แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะ 5 กิโลเมตร ระยะ 10 กิโลเมตร ระยะ 21 กิโลเมตร และ ระยะ 42 กิโลเมตร การเดินทางไปร่วมกิจกรรม ในสถานที่ต่างๆ จะทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจมากมาย เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าน้ำมันรถ ค่าที่พัก เป็นต้น อีกหนึ่งชนิดกิจกรรมที่ได้รับความนิยม คือ กิจกรรมการปั่นจักรยาน การปั่นจักรยาน ใช้ความเร็วปานกลาง 15 กม./ชม. ใช้เวลาวันละ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ช่วยให้ร่างกายเผาผลาญพลังงานได้ถึงประมาณ 200 ถึง 300 กิโลแคลอรี ในขณะที่ Sukanan (2015, p. 16) ได้กล่าวว่า ในประเทศเนเธอร์แลนด์ผู้คนมักจะปั่นจักรยานกันวันละ 3 กิโลเมตร สัปดาห์ต่อสัปดาห์ เป็นการเพียงพอที่ช่วยสร้างกล้ามเนื้อและส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีได้ นอกจากนั้นจักรยานยังช่วยลดมลพิษที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ จังหวัดบุรีรัมย์ได้จัดกิจกรรมปั่นจักรยานฮาร์ฟคอร์ส 56 กิโลเมตร ปั่นจักรยานผ่านปราสาทสองยุค คือ ปราสาทหินพนมรุ้ง แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และ ปราสาทสายฟ้า เพื่อพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นเมืองกีฬาในมาตรฐานโลก ประการที่สอง การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของเมือง คือ การนำที่รกร้างว่างเปล่าภายในเมืองมาสร้างเป็นสนามกีฬาและสวนสาธารณะ ให้ เกิดสภาพภูมิทัศน์ที่

สวยงาม มีต้นไม้ร่มรื่น ทำให้เมืองเกิดความเป็นสัดส่วน เช่น โครงการลานกีฬาพัฒนา ลานกีฬาวัฒนธรรมชุมชน และสวนลอยฟ้าเจ้าพระยา เป็นต้น ภายในได้แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี สถานที่ต่างๆ จะถูกออกแบบเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งไว้เล่นกีฬา (active zone) เช่น วิ่ง-เดิน ปั่นจักรยาน ส่วนที่สอง (passive zone) ไว้นั่งพักผ่อน โดยบริเวณรอบสถานที่ที่จะถูกตกแต่งด้วยต้นไม้ ดอกไม้เพื่อความสวยงามและร่มรื่น ประการที่สาม “กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sport)” ได้รับความนิยมในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2560 กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยได้รับการประกาศสถานะเป็นกีฬา มีการตั้งกฎ กติกาขึ้นมาให้เป็นระบบสากล ใครที่เข้าแข่งขันจะต้องปฏิบัติตามกฎดังกล่าวเหมือนกีฬาทั่วไป สามารถเข้าแข่งขันได้ทั้งประเภททีมและประเภทบุคคล สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ มือสมัครเล่น กึ่งอาชีพ และแบบมืออาชีพ ได้รับความนิยมอย่างมากในต่างประเทศ เช่น จีน เกาหลี และ ญี่ปุ่น ได้เปิดหลักสูตร e-sports โดยเฉพาะกีฬา e-sports เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเลือกต่างๆ เช่น นักพากย์เกม นักออกแบบกราฟฟิก นัก e-sports อาชีพ และ ผู้จัดการทีม e-sports เป็นต้น ซึ่งนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาสร้างประโยชน์และกระทบ (policy effect) ต่อระบบการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศเป็นอย่างมาก จึงได้ขยายผลสู่การสร้างเมืองกีฬา (sports city) ของจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

แนวคิดนวัตกรรม

Mulgan (2006) กล่าวถึงคำว่านวัตกรรม ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์ให้ส่วนรวม ในแง่นี้เป็นการนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬามาขยายผล สู่นวัตกรรมนโยบายสาธารณะ ในรูปแบบ เมืองกีฬา (sports city) หรือบุรีรัมย์โมเดล อีกทั้ง Smith

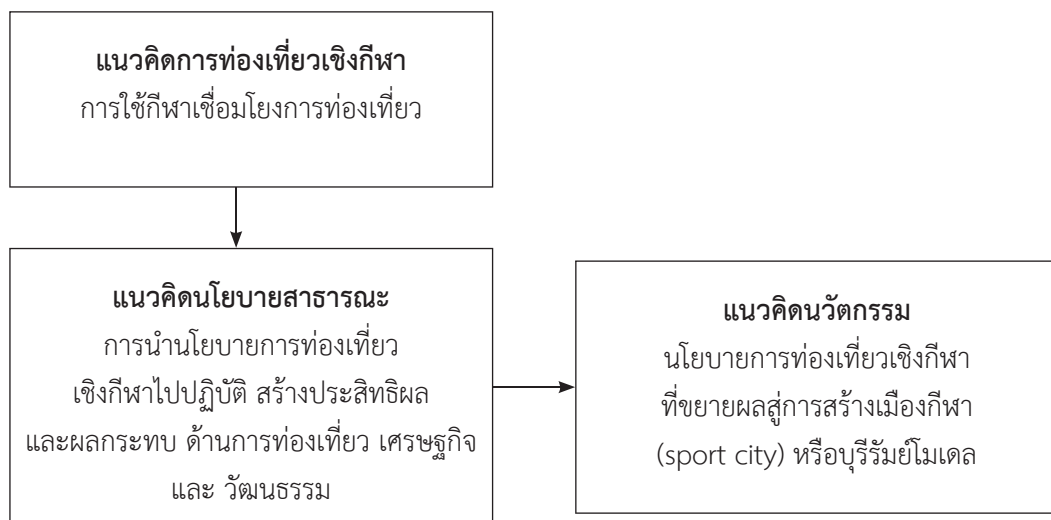
(2005) ได้กล่าวว่า เมืองกีฬาคือจังหวัดหรือเขตพื้นที่การปกครองที่มุ่งส่งเสริมความพร้อม และกิจกรรมกีฬาเพื่อสุขภาวะของประชาชนและเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเมืองกีฬาหรือบุรีรัมย์โมเดล เมืองที่มุ่งเน้นการสร้างศักยภาพของพลเมืองให้มีใจรักในการเล่นกีฬา (sports of life) รวมถึงการส่งเสริมการคัดเลือกเยาวชนที่มีแววหรือความสามารถตั้งแต่เด็กนำมาฝึกฝนและพัฒนาสู่ระดับการเล่นกีฬาอาชีพ (sport of talent) และใช้กีฬาในการสร้างมูลค่าให้กับระบบเศรษฐกิจ (sports industry) เช่น อุตสาหกรรมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬาในประเภทต่างๆ ทั้งฟุตบอล Moto Grand Prix กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sports) กีฬาผาดโผนผจญภัย (ex-stream) เช่น ล่องแก่ง ปีนเขา เป็นต้น ส่งผลให้เกิดรายได้ทั้งทางตรงต่อจังหวัด บุริรัมย์และรายได้ทางอ้อมของจังหวัดข้างเคียง งานกีฬาในเมืองบุรีรัมย์ทำให้เกิดจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากประมาณ จำนวน 400,000 คน ในปี พ.ศ. 2555 เป็นจำนวน 1.6 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 และเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ธุรกิจอื่นๆ เช่น รถโดยสารประจำทางมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการรับส่งผู้โดยสารไปเมืองกีฬา โรงแรม และร้านอาหาร มีรายได้จากการมาท่องเที่ยวและพักค้างคืนจากกลุ่มผู้เดินทางแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับความนิยมและเป็นที่สนใจมากขึ้น ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม เช่น ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น แหล่งหินตัด อ่างน้ำห้วยตลาด รวมถึงเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ของจังหวัด เช่น เทศกาลเล่นว่าว การแข่งเรือพาย จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความครึกครื้นไม่เงียบเหงาอีกต่อไป กีฬาสร้างการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น (local culture) มากยิ่งขึ้น ดังที่ Fourie, Siebrits, and Spronk (2011) ได้กล่าวว่า กีฬาสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ ได้ ทั้งการท่องเที่ยวและการเดินทางมาเล่นกีฬาที่เมืองกีฬาทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

(Gross Provincial Product: GPP) ของจังหวัดบุรีรัมย์ เติบโตอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2550 มูลค่า GPP จำนวน 44,785 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2560 มูลค่า GPP จำนวน 84,333 ล้านบาท สถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ระบุว่า ในปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองกีฬา จำนวน 6 เมือง สามารถส่งเสริมมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง จำนวน 8,580,778,910 บาท กล่าวได้ว่า “บุรีรัมย์โมเดล” คือ นวัตกรรมนโยบายสาธารณะในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภายในจังหวัดและประเทศ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดสรุปได้จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ (1) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา สอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของ Turco, Riley, and Swart (2002) การท่องเที่ยวเชิงกีฬารอบคลุมทั้งเรื่องการท่องเที่ยวและการเล่นกีฬา มีรากฐานจากพัฒนาการกีฬาให้ความสำคัญกับกิจกรรมการออกกำลังกาย โครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (2) แนวคิดนโยบายสาธารณะ สอดคล้อง

กับแนวคิดนโยบายสาธารณะของ Dye (1984) ตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นระบบ (system) มากขึ้นโดยเน้นการศึกษาสาเหตุของนโยบาย (causes) ผลกระทบของนโยบาย (policy effect) ประสิทธิภาพของนโยบาย (policy effectiveness) “นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา” (sports tourism policy) จากเหตุแห่งนโยบายในการรณรงค์เรื่องการออกกำลังกาย ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่างๆ เช่น กิจกรรมกีฬานันทนาการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง และ นวัตกรรมกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sports) นำไปสู่ผลกระทบในด้านการท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจ และ วัฒนธรรมของประเทศ และ (3) แนวคิดนวัตกรรมสอดคล้องกับแนวคิดนวัตกรรมของ Mulgan (2006) เมืองกีฬา (sport city) หรือบุรีรัมย์โมเดล คือ นวัตกรรมที่ขยายผลจากนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในการขับเคลื่อนส่งเสริมศักยภาพทางการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของระดับจังหวัดและระดับประเทศ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยการพูดคุย สนทนา กับผู้บริหาร และ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยไม่มีการขึ้นาคำตอบ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ แนวคิดพัฒนาการกีฬา แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา แนวคิดนโยบายสาธารณะ และ แนวคิดนวัตกรรม

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง เลือกตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant) ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้ กลุ่มผู้บริหาร (1) พลตำรวจตรี สุรพงษ์ อาริยะมงคล เลขาธิการสมาคมกรีฑาไทย (2) พลเอกเดชา เหมกระศรี นายกสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทย (3) คุณดารารณิ ลิขิตวรศักดิ์ รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (4) พลตำรวจตรี ศุภณัฐ อาริยะมงคล ประธานผู้ฝึกสอนกรีฑาไทย (5) คุณทิวดี อินมา ผู้ช่วยผู้จัดการบริษัทการบินไทย (6) ผศ.ดร.ชาญชัย สุขสุวรรณ ผู้จัดการ e-sports กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (7) หม่อมราชวงศ์ ชีรเดช รัชนี้ (8) คุณเหมือนแพร กุศลสถานภาพ (9) คุณเกศินี คำสุข (10) พันเอกเพ็ญวิษุ์ อนิรุทธเทวา (11) คุณผ่อง เกิดลาภี และ (12) คุณอารียา ชาญพิพัฒน์กุล ขณะที่ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลการกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีการจำแนกชนิดข้อมูล Typological Analysis แบบใช้ทฤษฎี (Podhisita, 2006) ในรูปแบบกิจกรรม (activity)

(Miles & Huberman, 1994) ผู้วิจัยได้แยกแยะเนื้อหาทำการสังเคราะห์จากสิ่งที่จัดบันทึก และสรุปประเด็นคำสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาส่งผลกระทบต่อในระดับบุคคล เรื่อง “การแบ่งเบาภาระการสาธารณสุข” การออกกำลังกาย เป็นการส่งเสริมสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การใช้ระยะเวลาออกกำลังกาย 1,500 กิโลแคลอรีต่อสัปดาห์ จะเพิ่มอายุ 1.57 ปี และลดอุบัติเหตุการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ร้อยละ 67 สำหรับผู้สูงอายุการออกกำลังกายด้วยการเดิน วิ่งเหยาะๆ จะลดอัตราการเสียชีวิต ร้อยละ 19 ส่วนกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sports) ให้เกิดผลกระทบ ทำให้เกิดกิจกรรมทางเลือกหลายชนิดด้วยกัน โดยผู้วิจัยสรุปคำสัมภาษณ์ได้ว่า “การออกกำลังกายทำให้เราร่างกายแข็งแรง จิตใจดี เป็นการใช้กีฬาบรรเทาโรคโดยไม่ต้องพึ่งหมอนัก e-sports ยังสามารถนำมาสร้างงานได้ เช่น นักพากย์เกม นัก e-sports อาชีพ และ นักกราฟิก”

นอกจากนี้ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ส่งผลกระทบต่อในระดับประเทศ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง สนามกีฬาสามารถส่งเสริมการสร้างปอดของเมือง ในรูปแบบของสวนสาธารณะ เป็นพื้นที่ออกกำลังกาย (active zone) และที่พักผ่อน (passive zone) มีการติดตั้งไฟแสงสว่างพลังงานแสงอาทิตย์ รวมถึงนำเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนมานำเสนอในพื้นที่ มีการทำสปีบริเวณโดยรอบ ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ สร้างความร่มรื่น เส้นทางจักรยานทำให้เกิดการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาทำให้เกิด “เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาค” เช่น ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และ พะเยา ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพฯ นครปฐม สมุทรสงคราม และ เพชรบุรี ภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี และ นครนายก

ภาคอีสาน ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา ขอนแก่น สกลนคร นครพนม และ อุดรธานี และ ภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร ระนอง พังงา และ ภูเก็ต สิ่งเหล่านี้เกิดมาจากการพัฒนาการกีฬาในอดีต ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในส่วนของ การทบทวนวรรณกรรม เรื่องของการสร้างสนามกีฬา ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเจริญของบ้านเมือง ผู้วิจัย สรุปคำสัมภาษณ์ได้ว่า “นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นนวัตกรรมที่พัฒนาความเป็นเมืองด้วยการ รักษาภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อม การจัดระเบียบเมืองให้ มีความเป็นสัดส่วนและสวยงามมากขึ้น”

ในขณะที่ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬาทำให้เกิดการเดินทางไปร่วมกิจกรรม เมื่อร่วมกิจกรรมก็ย่อมเกิดการเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยว ในที่ต่างๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน นอกจากนี้ ค่าโรงแรม ค่าอาหาร บริการและสินค้าการ อื่นๆ ทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว รวๆ ประมาณ จำนวน 1,000 ล้านบาท มูลค่า เศรษฐกิจจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ผู้เข้าร่วม กิจกรรม จำนวน 1 คน ก่อให้เกิดเงินหมุนเวียนทาง เศรษฐกิจประมาณ จำนวน 33,848 ล้านบาท และ ในภาพรวม จำนวน 18,774,169.00 ล้านบาท และ ยังส่งเสริมมูลค่าทางเศรษฐกิจของเมืองรองหรือต่าง จังหวัด มีรายได้อยู่ที่ ประมาณ จำนวน 2.30 แสน ล้านบาท จากสัดส่วนนักท่องเที่ยว จำนวน 83.92 ล้านคนต่อครั้ง มูลค่าเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากเมืองกีฬา (sports city) หรือบุรีรัมย์โมเดลที่สร้างรายได้ให้กับ ระบบเศรษฐกิจถึง จำนวน 4,108,682,347 บาท ศูนย์ พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจดำเนินการติดตามผลการ ดำเนินงานและวิเคราะห์ข้อมูล มูลค่าทางเศรษฐกิจและ สังคมของจังหวัดในปี 2562 การท่องเที่ยวเชิงกีฬายัง สร้างการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ เช่น เทศกาล การละเล่น ประเพณี ในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น กล่าวได้ ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬามีผลกระทบจากนโยบายแบบ

ต่อเนื่อง ผู้วิจัยสรุปคำสัมภาษณ์ได้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงกีฬาส่งผลต่อภาคส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างเป็น ระบบ ทั้งในทางตรง และทางอ้อม ทำให้เกิดการกระจาย รายได้ทางเศรษฐกิจ การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว และกระจายการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น”

การอภิปรายผล

ที่มาของนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา มีความ เชื่อมโยงกันกับแนวคิดพัฒนาการกีฬา โดยมีแนวคิด ที่สำคัญคือการรณรงค์การออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริม คุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน กีฬาที่ได้รับความนิยม ในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ได้แก่ การวิ่ง กระโดดไกล หรือแม้แต่การ ปั่นจักรยาน เพราะอุปกรณ์การเล่นหาซื้อได้ง่ายตาม ท้องตลาดทั่วไปไม่ต้องข้ามน้ำข้ามทะเลไปถึงต่าง ประเทศ โดยในปัจจุบันการเล่นกีฬาเพื่อการออก กำลังกายได้ถูกนำมากำหนดนโยบายการท่องเที่ยว เชิงกีฬารูปแบบ กิจกรรมกีฬานันทนาการได้ความ นิยมในช่วง ปี พ.ศ. 2560 โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รูปแบบ กิจกรรมสามารถเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม ก็ได้เน้น ประสพการณ์ความตื่นเต้นและความรู้ใหม่จากการร่วม กิจกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุข ภาพ (สสส.) พบว่า พ.ศ. 2545 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงกีฬา จำนวน 5.8 ล้านคน และเพิ่มขึ้นอย่าง ก้าวกระโดด ในปี พ.ศ. 2559-2560 จำนวน 12-16 ล้านคน พัฒนาการโครงสร้างพื้นฐานทางกีฬาในอดีต ให้ความสำคัญกับการสร้างสโมสรกีฬาในรูปแบบตะวันตก เพราะสโมสรกีฬาเป็นสิ่งที่ยังบอกกว่าประเทศไทยมี ความเจริญ มีอุปกรณ์การเล่นกีฬาครบวงจร ทั้ง สนามกลางแจ้งและในร่ม อีกทั้งยังมีห้องจัดเลี้ยงไว้ ให้ผู้คนได้พบประสังสรรค์กันอีกด้วย แนวคิดนี้ได้ พัฒนามาสู่นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในปัจจุบัน โดยใช้โครงสร้างพื้นฐานของสนามกีฬารูปแบบที่

สีเขียว (green space) โดยนำสถานที่รกร้างว่างเปล่า ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาสร้างประโยชน์ในรูปแบบสวนสาธารณะ เป็นทั้งที่ออกกำลังกาย (active) และพักผ่อน นันทนาการ (passive) การตกแต่งบริเวณโดยรอบ ด้วยระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ การทาสี ปลูกรต้นไม้ สร้างบ่อน้ำ บรรยากาศร่มรื่น พัฒนาการกีฬา ยังให้ความสำคัญกับการสร้างนักไปแข่งขันในระดับนานาชาติและพัฒนากลายเป็นกีฬาอาชีพ ซึ่งในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้โดยใช้ นวัตกรรมกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sports) หรือเกม มาสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับประชาชนอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าที่มาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาสอดคล้องกับ แนวคิดพัฒนาการกีฬา

นวัตกรรมนโยบายสาธารณะและการท่องเที่ยวเชิงกีฬา นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาก่อให้เกิด ประสิทธิภาพ (policy effectiveness) ต่างๆ มากมายด้วยกัน “กิจกรรมกีฬานันทนาการ” การปั่นจักรยาน และการวิ่งมีให้เห็นกันอย่างแพร่หลายทั้งในต่างจังหวัด และในเมือง สถาบันวิจัยประชากรและสังคมกิจกรรมนี้ เป็นนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ในปี 2560 มีจำนวนกว่า 15 ล้านคน เพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2559 ที่มีอยู่ จำนวน 12 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2561 มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ถึง 990 รายการ การออกกำลังกายทำให้คนมีสุขภาพ ที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ลดอัตราการเสียชีวิต ดังที่ได้กล่าวไว้ในผลการวิจัย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา ก่อให้เกิดการแบ่งภาระด้านการสาธารณสุข เป็น การรักษาสุขภาพในเบื้องต้นโดยไม่ต้องพึ่งพายา ปฏิชีวนะมากจนเกินไป ประสิทธิภาพด้านนวัตกรรม กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (e-sports) นำมาซึ่งการเกิดขึ้น ของกิจกรรมทางเลือกที่หลากหลาย เช่น นัก e-sports อาชีพ นักพากย์เกม นักกราฟิก ผู้จัดการทีม e-sports กล่าวได้ว่า “เกม” ไม่ใช่สิ่งเสพติดแต่สามารถสร้าง รายได้ สร้างอาชีพ ให้กับประชาชนได้ประสิทธิภาพ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว (green space) การพัฒนาเมืองให้ความเป็นสัดส่วน สถานที่ต่างๆ ถูกตกแต่งทาสีให้สวยงาม ปลูกรต้นไม้ ดอกไม้ สร้างบ่อน้ำ เกิดความร่มรื่น มีการนำไฟแสงสว่างพลังงานแสงอาทิตย์ติดไว้ บางพื้นที่มีความคิด สร้างสรรค์นำเอาสัญลักษณ์ของชุมชนมาประดับ ตกแต่งบริเวณโดยรอบ มีการทำผังโซนนิ่ง (zoning) โดยแบ่งพื้นที่สนามกีฬาออกเป็นสองส่วน (active zone) ไว้ออกกำลังกาย (passive zone) ไว้สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ โครงสร้างของเมืองจึงเปลี่ยน ไป ไม่ใช่ป่าคอนกรีต แต่สถานที่เหล่านี้เป็นปอดของ เมือง ซึ่งได้แก่ ลานกีฬาพัฒนา ลานกีฬาวัฒนธรรม ชุมชน สนามเจริญสุขมงคลจิต เป็นต้น นโยบายการ ท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ขยายผลไปสู่ “นวัตกรรมนโยบาย สาธารณะ” หรือเมืองกีฬา (sport city) เป็นศูนย์รวม ของความเป็นสากลด้านกีฬา การเล่นกีฬา คือชีวิต จิตใจของประชาชน (sports of life) มีการสนับสนุน กิจกรรมปั่นจักรยาน วิ่งมาราธอน ฟุตบอล ซึ่งสนาม ฟุตบอลของเมืองกีฬาได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จากฟีฟ่า สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติให้เป็น World Class Stadium สนามแข่งจักรยานยนต์ที่ได้รับการ รับรองมาตรฐาน ใน FIA เกรด 1 สำหรับผู้นิยมความ ผาดโผน เร้าใจ ยังมีกีฬาเอ็กซ์ตรีม (ex-stream) เช่น ล่องแก่งและปีนหน้าผา ให้เลือกได้ตามอัธยาศัย มุ่ง พัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ (sport of talent) นอกจาก กีฬาฟุตบอล และการแข่งจักรยานยนต์ยังมีการจัดตั้ง หลักสูตร “บุรีรัมย์ e-sports academy เพื่อมุ่งพัฒนา ไปสู่ระดับประเทศและระดับโลกอีกด้วย และส่งเสริม อุตสาหกรรมกีฬา (sport industry ได้แก่ มีการ จำหน่ายเสื้อทีมฟุตบอล รองเท้ากีฬา กางเกงกีฬา และ ขาวยของที่ระลึก เพื่อเป็นการกระจายรายได้ เป็นต้น กีฬาทำให้เมืองบุรีรัมย์มีความเจริญและพัฒนาไป มี สนามปั่นจักรยาน ร้านอาหาร โรงแรม มีถนน มีไฟฟ้า แหล่งท่องเที่ยวคึกคักไปด้วยผู้คน ดังนั้นในประเด็น

นวัตกรรมการนโยบายสาธารณะกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา จึงมีความสอดคล้องกับ Cha (2008) ที่กล่าวว่า กีฬานำความเจริญและการพัฒนาให้กับประเทศ

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬากับประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ผลกระทบจากนโยบาย (policy effect) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ และเป็นการกระจายแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไปโบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ร้านอาหาร โรงแรม ที่พัก บางพื้นที่การท่องเที่ยวเกิดเงินสะพัดถึง จำนวน 1,000 ล้านบาท/จังหวัด จึงเกิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจตามมา ตัวเลขจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2560 ระบุว่า กิจกรรมกีฬา การปั่นจักรยาน สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน 7,500 ล้านบาท กีฬาวิ่ง สร้างรายได้ จำนวน 5,400 ล้านบาท นโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเพื่อพัฒนาเมืองรอง ตัวเลขปี พ.ศ. 2561 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางทั่วประเทศตัวเลขสูงถึง จำนวน 228.94 ล้านคนต่อครั้ง (เพิ่มขึ้น 5.02 เปอร์เซ็นต์ มีรายได้อยู่ที่จำนวน 1.08 ล้านบาท และมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเมืองรองจำนวน 55 จังหวัดอยู่ที่ จำนวน 83.92 ล้านคนต่อครั้ง (เพิ่มขึ้น 5.16 เปอร์เซ็นต์) มีรายได้อยู่ที่ จำนวน 2.30 แสนล้านบาท กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-sports สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้อีกทางหนึ่ง ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกีฬาอิเล็กทรอนิกส์สามารถสร้างมูลค่าให้กับระบบเศรษฐกิจถึง จำนวน 30,000 ล้านบาท นอกจากนั้นยังมีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากเมืองกีฬา หรือ “บุรีรัมย์โมเดล” บุรีรัมย์คือเมืองที่เติบโตขึ้น GPP ของบุรีรัมย์ เติบโตอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2550 มูลค่า GPP จำนวน 44,785 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2560 มูลค่า GPP จำนวน 84,333 ล้านบาท จำนวนนักท่องเที่ยว ใน ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 1.6

ล้านคน ในปี พ.ศ. 2561 จำนวนผู้โดยสารที่เดินทางมาบุรีรัมย์ด้วยเครื่องบินเพื่อชมกีฬาและแข่งกีฬา จำนวน 340,692 คน บุรีรัมย์โมเดล ส่งผลรายได้ต่อจังหวัดข้างเคียงในเรื่องโรงแรมและร้านอาหาร ร้อยละ 38.9 มูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน 802.67 ล้านบาท และเมืองกีฬายังขยายผลสู่จังหวัดต่างๆ การกีฬาแห่งประเทศไทย ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ข้อมูล มูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นเมืองกีฬาทั้ง 6 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชลบุรี สุพรรณบุรี ศรีสะเกษ อุตรธานี และ บุรีรัมย์ ปรากฏว่าทั้ง 6 จังหวัด มีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้น จำนวน 8,580,778,910 บาท โดยเรียงตามลำดับรายได้แต่ละเมืองดังนี้ ได้แก่ บุรีรัมย์ รายได้ จำนวน 4,108,682,347 บาท ชลบุรี รายได้ จำนวน 3,821,323,729 ล้านบาท อุตรธานี รายได้ จำนวน 303,170,129 ล้านบาท ศรีสะเกษ รายได้ จำนวน 208,891,775 บาท กระบี่ รายได้ จำนวน 92,285,540 บาท และ สุพรรณบุรี รายได้ จำนวน 46,425,390 บาท (Srisomwongse, 2019) การท่องเที่ยวเชิงกีฬาสร้างการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น (local culture) เทศกาล ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ การเล่นว่าว การแข่งเรือพาย แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ชุมชนถูกเผยแพร่ต่อสายตาของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีข้อค้นพบว่า เมืองกีฬาบุรีรัมย์ทำให้เกิดการกระจายคุณค่า (value creation) คือ การนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เช่น การใช้รถอีแต่น เป็นรถบริการในการรับส่งผู้โดยสาร การนำสัญลักษณ์ของบุรีรัมย์ยูไนเต็ด มาตกแต่งบนผ้าทอ ผ้าขาวม้า เพื่อขายสร้างรายได้ การใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยให้ประชาชนเข้าถึงในการประชาสัมพันธ์ รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้รวดเร็ว ยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ประโยชน์ของนโยบายการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้าน การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

คือ นวัตกรรม มีความสอดคล้องกับ Mulgan (2006) กล่าวว่า นวัตกรรม ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์ให้ส่วนรวม โดยผู้วิจัยเชื่อว่า ถ้าทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ ตลอดจนกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีความชัดเจนและต่อเนื่อง กีฬาก็จะเป็นสิ่งที่มีคุณค่ากับประเทศไทยอย่างมหาศาล ดังคำกล่าวที่ว่า “กีฬาเป็นยาวิเศษ” ที่สรรค์สร้างการพัฒนาอันยั่งยืนให้กับชาติไทยได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

การท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้รับความนิยมค่อนข้างมากในปัจจุบันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรสนับสนุนกิจกรรมกีฬาด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการวิ่งและปั่นจักรยาน เพื่อให้ชนิดกิจกรรมต่างๆ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการนำเทคโนโลยี

เข้ามาใช้เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในอนาคต ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ให้รัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและคณะกรรมการควรมีการติดตามผลการดำเนินงานการจัดตั้งเมืองกีฬาเมืองอื่นๆ เป็นไปตามเป้าประสงค์และมีความโดดเด่นเช่นเดียวกับเมืองกีฬาบุรีรัมย์ ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาพัฒนาการกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในเรื่อง ประสิทธิภาพ (policy effectiveness) และผลกระทบของนโยบาย (policy effect) ด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอยากให้มุ่งศึกษาขยายผลในแง่ผลประโยชน์ส่วนรวม (public interest) เพื่อเป็นการฉายภาพของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้เกิดคุณค่าต่อสังคมยิ่งขึ้นไป

References

- Cha, V. (2008). *Beyond the final score: The politics of sport in Asia*. Columbia University Press.
- Cha, V. (2013). The Asian games and diplomacy in Asia: Korea-China-Russia. *The International Journal of the History of Sport*, 30(10), 1176-1187.
- Chanpongsri, S. (2018). *Running that is not only being able to run*. Matichon. [In Thai]
- Dye, T. R. (1984). *Understanding public policy* (5th ed). Prentice Hall.
- Easton, D. (1971). *The political system: An inquiry into the state of political science* (2nd ed). Knopf.
- Fourie, J., Siebrits, K., & Spronk, K. (2011). Tourist displacement in two South African sport mega-events. *Development Southern Africa*, 28(3), 319-332.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed). Sage.
- Mulgan, G. (2006). The process of social innovation. *Innovations*, 1(2), 145-162.
- Panarut, C. (2014). Football, body, civilization, and social order in the reign of King Rama V. In W. Panyagaw, P. Sanguansak, & J. Sappanyayan (Eds.), *Thai football: History, power, politics and masculinity* (pp. 25-81). Chulalongkorn University. [In Thai]
- Podhisita, C. (2006). *Science and art of qualitative research* (2nd ed.). Amarin Printing. [In Thai]
- Priyakorn, P. (1995). *Theories and concepts of development management development*. Samcharoen Panich. [In Thai]
- Smith, A. (2005). Reimagining the city: The value of sport initiatives. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 217-236.
- Srisomwongse, S. (2019). "SAT" revealed that the money spread across 6 sports cities throughout the year, 8.5 billion. Retrieved from <https://www.thebangkokinsight.com/news/sport/262364> [In Thai]
- Sukanan, P. (2015). *Cycling for life*. National Office of Buddhism Press. [In Thai]
- Turco, D. M., Riley, R., & Swart K. R. (2002). *Sport tourism, Morgantown WV: Fitness information technology*. Cardinal.
- Weed, M. (2008). *Olympic tourism*. Elsevier.